

# **Koulutuksen tulevaisuus ja oppimisympäristöt**

Opetushallituksen tulevaisuuspäivä

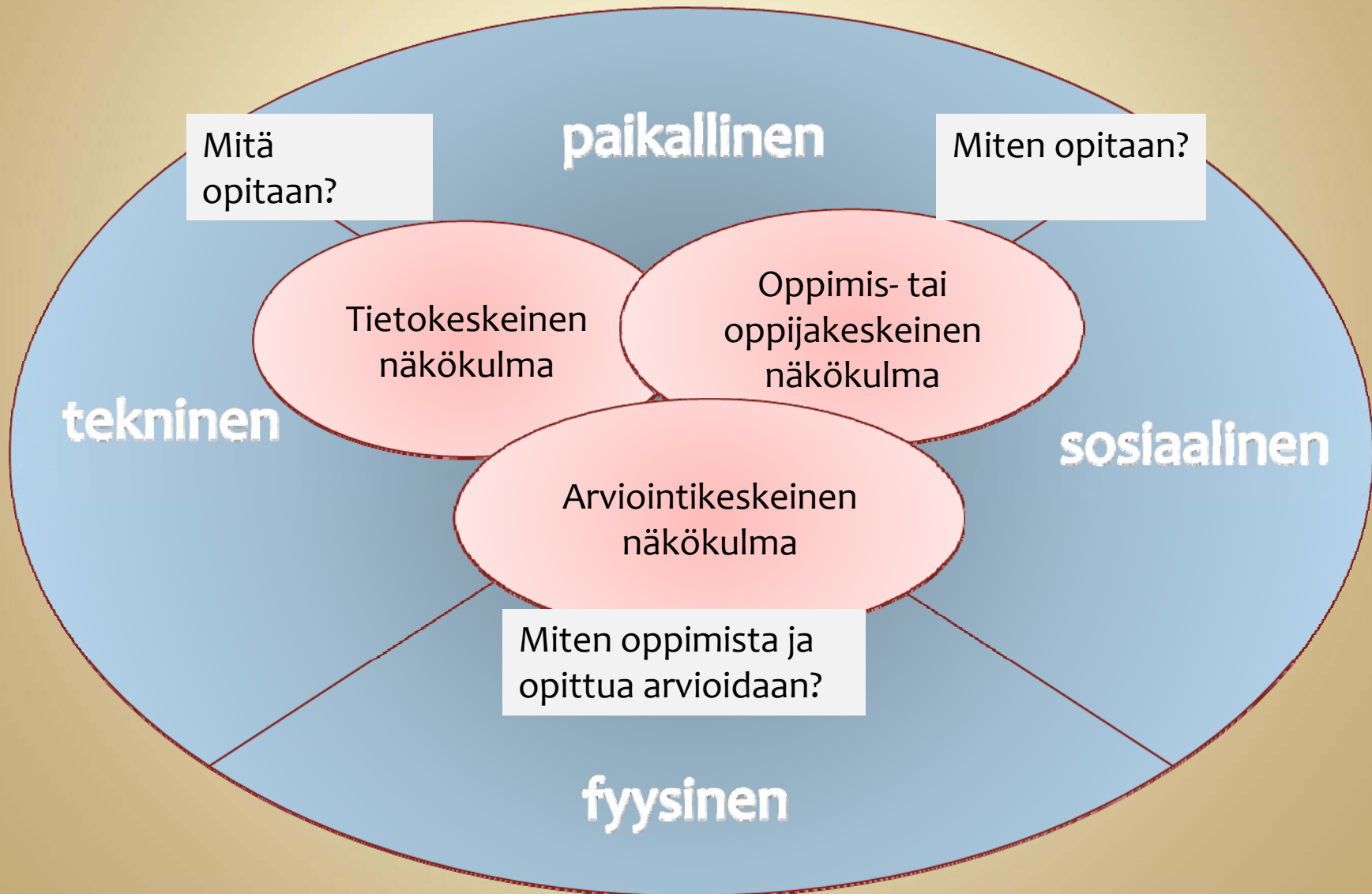
21.1.2008

Jorma Kuusela

# Varmuuden vuoksi oppimisympäristöistä

- Oppimisympäristöraportin jaottelu
  - Didaktinen
  - Fyysinen
  - Paikallinen
  - Sosiaalinen
  - Tekninen
- Toinen mahdollinen tapa tarkastella
  - Tietokeskeinen näkökulma
  - Oppija- tai oppimiskeskeinen näkökulma
  - Arviointikeskeinen näkökulma
  - Kaikki toimivat yhteisöllisessä kehyksessä

# Ja sama kuvana



# Pari kiinnekohtaa Opetushallituksen lähihistoriasta

- Strategiatyön alkuvaiheet
  - Keskustelut johtoryhmän kanssa
  - Tutustuminen tulevaisuusskenaarioihin
- Subjektiiivisesti poimittuja megatrendejä
  - Taloudellisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävän kehityksen välttämättömyys
  - Globalisaation haasteet
  - Tiedon määrän ja saatavuuden eksponentiaalinen kasvu
  - Yhteiskunnan monimutkaistuminen
  - Ikäjakauman aiheuttamat uudet tarpeet ja haasteet
  - Tarve sopeutua uudenlaisiin ja vaihtuviin työtehtäviin
  - Monikulttuurisuuden mahdollisuudet ja haasteet

# Vastauksia haasteisiin

- Myös subjektiivisesti poimittuja
- Yleisenä piirteenä ydinvalmiuksien ja avaintaitojen korostuminen, kuten esimerkiksi:
  - Kommunikaatiotaidot
  - Tiedonhallintataidot
  - Ongelmanratkaisutaidot
  - Oppimaan oppimisen taidot
  - Valmius elinikäiseen oppimiseen
  - Luovuus, innovatiivisuus ja yrittäjäisyys
  - ”Osaamisyhteiskunta”
- Taustalla:
  - ”literacy”, ”numeracy”, ”well-being”

# Hieman oppimaan oppimisen valmiuksista

- Välttämätön silta elinikäiseen oppimiseen
- Yksinkertaistaen kysymys on haluista ja kyvyistä
- Niiden yhdistelmä on vaikeasti tiivistettävissä yhdeksi tunnusluvuksi, koska molemmat pääkomponentit ovat moniulotteisia
- Kuitenkin molempien tulisi toteutua yksilötasolla
- Haluista:
  - Käsitys itsestä oppijana – ”koululaisminä”, tehtävään sitoutuminen ja epäonnistumisen kestäminen, oppimisstrategiat, ”toivon perspektiivi”
- Kyvyistä:
  - Luku- ja laskutaito, kyky olennaisen informaation löytämiseen, ongelmanratkaisutaidot, triarkkinen kykyrakenne, joka vastannee lähinnä tiedonkäsittelytaitoja

# Mitä siis tulevaisuudessa tarvitaan

- Edellytyksenä on, että perusasiat ovat kunnossa
  - (literacy, numeracy, well-being)
- Kasvatus- ja kehitysoptimistinen näkemys kykyjen muovaantumisesta ja kehittymismahdollisuuksista
- Tavoitteena laaja siirtovaikutus
- Laaja siirtovaikutus saavutetaan kehitystä tukevalla oppimisella ja sitä tukevilla oppimisympäristöillä
- Pääpaino ymmärtävään oppimiseen (muistavan oppimisen sijasta tai ainakin sen ohella)
- Keinona sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen aito toteutuminen koulun arjessa



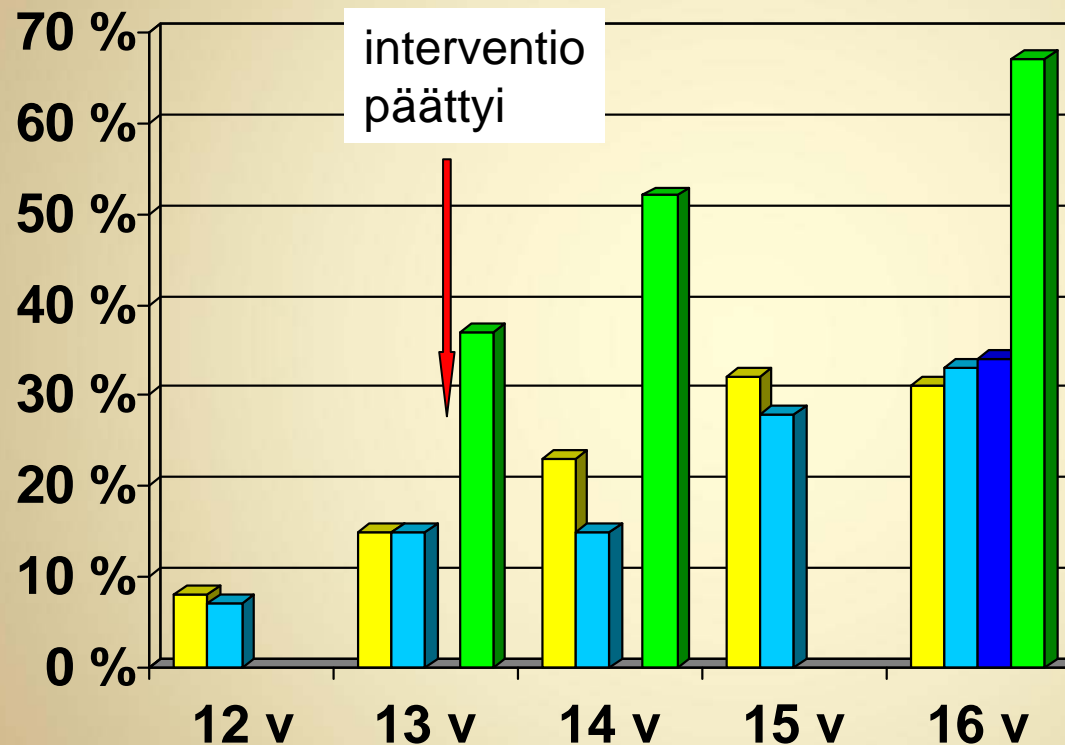
# Optimistinen vygotskilainen kehä



- Entä kun ideaalitalanne ei toteudu?



# Hieman askarruttava empiirinen tilanne



Käytetty noin 2 %  
perusopetuksen  
tuntimäärästä

- Shayer
- Hautamäki 1984
- Hautamäki 2000
- Kuusela 2000

Ajattelun formaalisen tason saavuttaneiden osuus eri ikäryhmissä

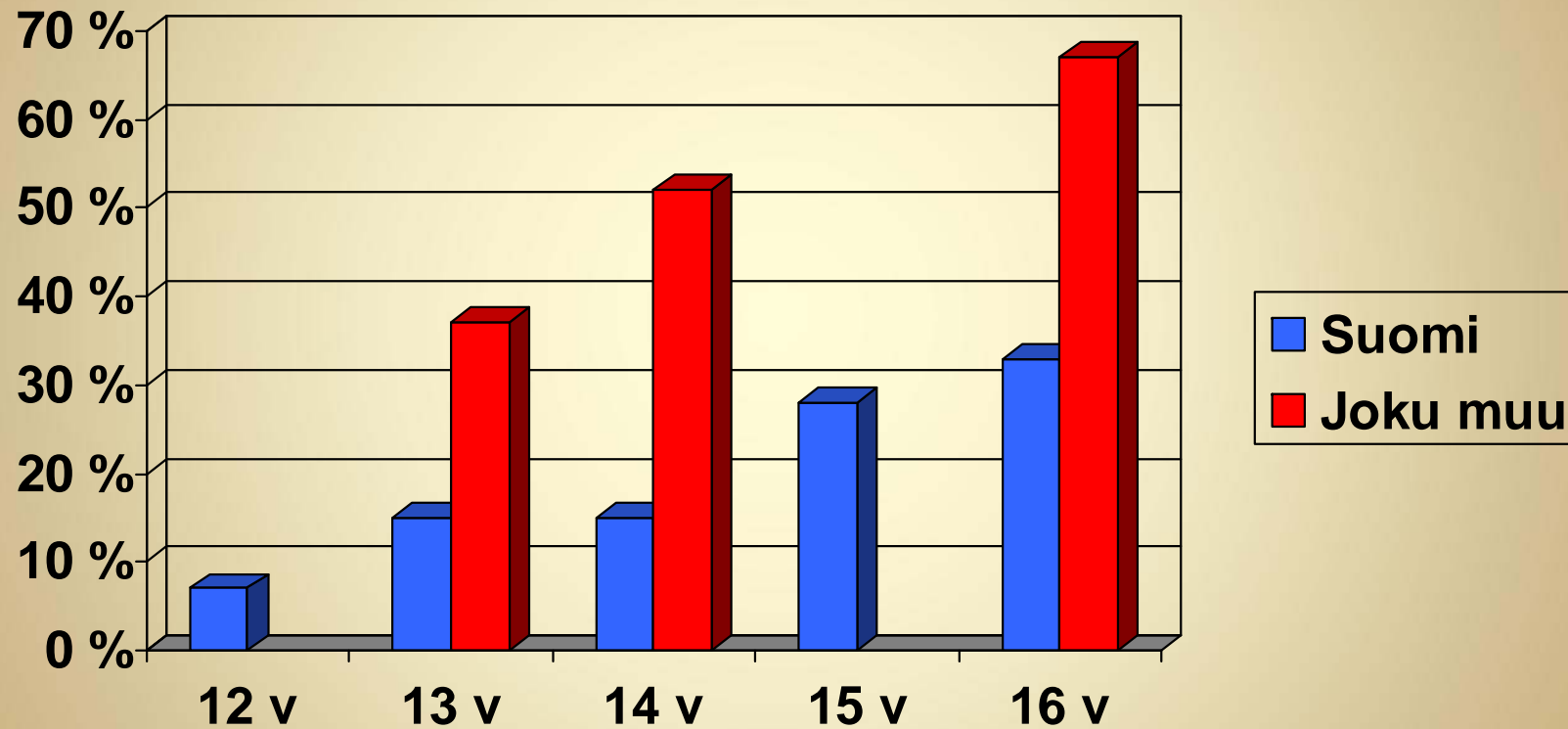
# Mahdollinen toimintastrategia

- Interventiot eivät ole ratkaisu yleisten tavoitteiden tehokkaammaksi saavuttamiseksi koululaitoksen kehittämisen näkökulmasta
- Strategiana painon siirtäminen sisällöistä tavoitteisiin
- Keinona opetussuunnitelman yleisten tavoitteiden entistäkin tarkempi jäsentäminen, korostaminen ja liittäminen kehityspsykologiseen kontekstiin
- Uuden teknologian mahdollisuudet: ”DVD-ops”

# Mitä merkitsee oppimisympäristöjen tasolla

- Uudenlainen didaktinen painotus – jopa ajattelu
- Strategisten ydintavoitteiden korostaminen
- Niiden oppiminen
  - Useassa kontekstissa
  - Monipuolisissa ympäristöissä
  - Oppilaskeskeisesti
  - Metakognitiota korostaen
  - Edistymistä arvioiden
- Ongelmana on, ettemme tiedä kovin paljon niistä **prosesseista**, jotka johtavat koulukulttuurin muutokseen tai jarruttavat sitä
- Muutos taas ei ole ilmoitusasia eikä hallinnollinen ”toimenpide”
- PISA:n kaksiteräinen miekka?

# Entä jos...



# Lopuksi

- Keskeinen haaste ei ole se, ettemme tietäisi, mitä kannattaisi tai voitaisiin tehdä
- Keskeinen haaste ei ole sekään, miten tehdä se, mitä kannattaisi tehdä
- Keskeinen haaste on siinä, ettemme tiedä, miten **koulut** saadaan tekemään se, mitä kannattaisi ja voitaisiin tehdä